

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 5 Sayı: 21 Volume: 5 Issue: 21

Bahar 2012 Spring 2012

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ZİLE KAZASI'NDA ŞAHIS ADLARI♦

“PROPER NAMES IN ZİLE TOWN”

Alpaslan DEMİR*

Özet

Değişen veya gelişen kültürlerde kullanılan şahıs isimleri zaman ve mekan farklılıklarına bağlı olarak değişim göstermektedir. Buradan hareketle bu çalışmada, 1574 tarihli Tapu Tahrir Defteri kullanılarak Zile Kazası şahıs adları değerlendirilmiştir. Bu bağlamda 1574 yılında oğul neslinde 3283, baba neslinde ise 1518 kişinin verisi incelenmiş ve oğul neslinde 491, baba neslinde ise 321 isim tespit edilmiştir. 1574 tarihli Tahrir Defteri verilerine göre, 16. yüzyılda Zile Kazası'nda en çok Arapça kökenli isimler kullanılmaktaydı. İkili isimlerde en fazla tercih edilen sıfat ise Pir'di. Gerek Ali isminin en çok kullanılan isim olması gerekse Hasan, Hüseyin vb. isimlerin en çok kullanılan isimler sıralamasında üst sıralarda bulunmasının bölgenin mezhep yapısı ile alakalı olduğu düşünülebilir. Çocuğa dede ismini verme geleneğinin 16. yüzyıl Zile'sinde yaygın bir şekilde geçerli olduğu ve çocuklara isim verilirken kardeşler arasındaki isim ahengine de dikkat edildiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Onomastik, 16. Yüzyıl, Zile, Tahrir Defterleri.

Abstract

Proper names used in developing and changing cultures change depending on the time and environmental factors. So, in this study, Tahrir Register of 1574 was used and the names of the people in Zile were studied. In this frame, in 1574, in generation of son the data of 3283 people and in generation of father the data of 1518 people were examined and 491 names in generation of son and 321 names in generation of father were determined. According to the data in Tahrir Register of 1574, in the 16th century in Zile mostly Arabic originated names were being used. The highly preferred adjective in two-word names was Pir. Since it was clear that the name Ali was the commonest name and Hasan, Hüseyin etc. were the names that were frequently used, this can be related to the region's own sect. It can also be said that the tradition giving the son the name of his grandfather was common in Zile in the 16th century and when giving a name to a child, the harmony between the names of the children was taken into account.

Key Words: Onomastics, 16th Century, Zile, Tahrir Registers.

Giriş

Özel adlar bilimi anlamına gelen “Onomastik”in şahıs adlarını inceleyen bölümüne “antroponimi”, yer adlarını inceleyen bölümüne ise “toponomi” denilmektedir (Kurt, 1991:

* Bu makale, “Tarih ve Kültürü ile Zile Sempozyumu, 6 -9 Ekim 2011”de sunulan tebliğden hareketle yeniden yazılmıştır.

* Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

169).¹ Zaman ve mekan farklılıklarına bağlı olarak, değişen veya gelişen kültürlerde kullanılan isimler de değişim göstermiştir. Bu bağlamda Orta Asya'dan Anadolu coğrafyasına geliş sürecinde ve Anadolu'da etkileşimde bulunduğumuz kültürlerle bağlı olarak Türklerin kullandıkları şahıs adlarında da değişim yaşanmıştır. Şahıs isimlerinin alınışında kültürün, coğrafyanın, dini ya da fikri inanış gibi faktörlerin etkisi bulunmaktadır. Örneğin, Mardin'de önemli türbelerden birisi olan Sultan Şeyhmus Türbesi, Mardin-Diyarbakır yolu üzerinde Mazıdağı ilçesine bağlı Sultan köyündedir. 12. asırda yaşadığı düşünülen ve asıl ismi Musa bin Mahin ez-Zuhi olan Sultan Şeyhmus, Abulkadir Geylani'nin talebesidir. Mardin ve çevresinde çocuğu olmayan kadınların burada dua ettiklerinde çocuk sahibi olacaklarına dair bir inanış bulunmaktadır.² Bundan dolayıdır ki günümüzde Mardin'de en çok kullanılan isimlerden dördüncüsü Şeyhmus'dur.³ Balıklı gölün bulunduğu Şanlıurfa'da en çok kullanılan dördüncü erkek isminin Halil⁴ olmasının nedeni Hz. İbrahim'dir. Hemen hemen Türkiye'deki illerin çoğunda en çok kullanılan isim olan Mehmet'in beşinci sırada yer aldığı Tunceli'de en çok kullanılan dört ismin Hüseyin, Ali, Hasan ve Hıdır⁵ olmasının nedeni ise bölgede Alevi vatandaşların yoğun olmasıdır.

Yukarıda da ifade edildiği üzere zaman ve mekana bağlı olarak kullanılan isimlerde de değişim yaşanmış ve halen yaşanmaktadır. Örneğin, 1980-1990 yılları arasında doğan ve bu yıllarda en çok kullanılan ilk beş erkek ismi Mehmet, Mustafa, Murat, Ahmet ve Ali'dir.⁶ 2006 yılında doğan ve en çok kullanılan ilk beş erkek ismi ise Arda, Yusuf, Mehmet, Mustafa ve Emirhan'dır.⁷ Aradan geçen 15-20 yıllık bir zaman diliminde bile en çok kullanılan isimlerde bir değişim göze çarpmaktadır.

Türkler için isim alma konusu, İslamiyet ile tanışmalarından önce de önem arz etmekteydi. Nitekim, bu önemi milli destanlarda görmek mümkündür (Demir, 2011: 146). İslam coğrafyası ile etkileşimlerine bağlı olarak ve "Şüphesiz ki, sizler kıyamet günü isimlerinizle, babalarınızın isimleriyle çağrılacaksınız. O halde isimlerinizi güzel koyun", "Çocuklarınızı peygamberlerin adlarıyla adlandırmız...." gibi hadisler (Alkaya, 2001: 443) nedeniyle Türklerin Orta Asya Türk kültüründen gelen isim koyma gelenekleri büyük ölçüde unutulmuştur. Bu hadislerle istinaden, dinî çevrelerin etkisiyle de halk İslamî isim koymayı dinin gereği olarak algılamış ve buna bağlı olarak da öz Türkçe isimlerin kullanımı önemli ölçüde azalmıştır.

Şahıs isimleri üzerine çeşitli kaynaklar kullanılarak pek çok yayın yapılmıştır. Örneğin Osmanlı dönemi şahıs isimleri çalışmaları için "Tahrir Defterleri", "Temettuat Defterleri" veya "Şer'iyeh Sicilleri" kullanılmıştır. Bir bölgenin nüfus kayıtları ya da bir kurum esas alınmak suretiyle Cumhuriyet dönemine ait isimler üzerine yapılmış çalışmaları da görmek mümkündür. Kitabeler, destanlar gibi kaynaklar kullanılmak suretiyle kişi adlarını konu edinen çalışmalar da yapılmıştır. Bunların dışında, daha özel konularda isim çalışmaları da mevcut olup, bu bağlamda aşiretlerdeki şahısların aldığı isimler, kişi adı olarak kullanılan meyve adları veya av hayvanları isimlerinin kişi adlarına yansımaları da inceleme konusu olmuştur (Demir, 2011: 147-148). Bu çalışmanın konusu ise Zile Kazası'nın, şehir merkezi ve merkeze bağlı köyleri, şahıs adları olup, çalışma kaynağı 1574 tarihli tahrir defteridir (TKGM.KKA.TD. 12: 127 b-144 a).

İsimlerin Çeşitliliği ve Kökeni

1574 tarihinde Zile Kaza'sında isim başına düşen kişi sayısı oğul neslinde 6,68 baba neslinde ise 4,73'tür (bkz. Tablo 1)

¹ Onomastik çalışmalarında kullanılacak kaynaklara dair geniş bir bibliyografya için bkz. Yılmaz Kurt (1991). "Adana Sancağı'nda Kişi Adları", *DTCF Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. XV, S. 26, 1991, s. 189-192.

² <http://www.sadikkokoz.com/tr/mardin-sultan-seyh-musa>

³ <http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/illerbazindaencokkullanierkek-kadin.pdf>

⁴ <http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/illerbazindaencokkullanierkek-kadin.pdf>

⁵ <http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/illerbazindaencokkullanierkek-kadin.pdf>

⁶ <http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/1980-1990arasiencokkullanilan5erkekvekadınadi.pdf>

⁷ <http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/2006encokkullanilan5erkekvekadınadi.pdf>

Tablo 1: 1574 Tarihinde Zile Kazası'nda isim başına düşen kişi sayısı.

	1574	
	Baba Nesli	Oğul Nesli
İsim Sayısı	321	491
Kişi Sayısı	1518	3283
İsim Başına Düşen Kişi Sayısı	4,73	6,68

1574 yılında oğul neslinin % 50,55'i yani yarısı 22 isim kullanırken geri kalan yarısı 469 çeşit isim kullanmaktaydı. Baba neslinde ise % 50,61'i 25 isim kullanırken geri kalanlar ise 296 çeşit isim kullanmıştır. Bu çerçevede, 16. yüzyılda Zile Kazası'nda ortalama 25 ismin erkek nüfusun yarısı tarafından kullanılmış olduğu söylenebilir.

İsimlerin kökenleri ele alındığında, 1574 yılında oğul adı olarak kullanılan 491 isimden 234'ünün (%47,66'sı) kökeni Arapçadır. Bu durum baba adlarında da değişmemiş toplam 321 ismin 167'si (%52,01) yine Arapça kökenlidir. Türkçe kökenli isimler hem oğul hem de baba neslinde ikinci sırada yer almaktadır. Oğul neslinde 135 isim (%27,49), baba neslinde 83 isim (%25,86) Türkçe kökenlidir. Farsça kökenli kelimeler oğul neslinde üçüncü sırada yer almakta olup %7,54 oranına sahip 37 isim bulunmaktadır. Baba neslinde de üçüncü sırada yer alan Farsça kökenli isimlerin oranı %8,41 olup toplam 27 isim mevcuttur. Arapça, Türkçe veya Farsça kökenli isimlerle beraber oluşturulmuş isim sayısı oğul neslinde 85 (%17,31), baba neslinde 44 (%13,72)'dür (bkz. Tablo 2)

Tablo 2: 1574 Yılı Zile Kazası Oğul ve Baba Neslinde İsimlerin Kökenleri
(A: Arapça; F: Farsça; T: Türkçe)

1574	Oğul				Baba			
	İsim Aded	Kişi Aded	İsim %	Kişi %	İsim Aded	Kişi Aded	İsim %	Kişi %
Arapça	234	2443	47,66	74,41	167	1116	52,01	73,51
Türkçe	135	461	27,49	14,05	83	231	25,86	15,22
Farsca	37	148	7,54	4,51	27	64	8,41	4,22
FA	32	100	6,52	3,05	17	65	5,30	4,28
AT	30	72	6,11	2,19	10	13	3,12	0,86
FT	8	32	1,63	0,97	4	12	1,25	0,79
TA	8	20	1,63	0,61	11	15	3,43	0,99
TF	6	6	1,22	0,18	2	2	0,62	0,13
AF	1	1	0,20	0,03	0	0	0,00	0
TOPLAM	491	3283	100	100	321	1518	100	100

Oğul neslinde mevcut 3283 kişinin 2443'ü (%74,41) Arapça kökenli isim kullanmaktadır. Türkçe kökenli isim kullananlar 461 (%14,05), Farsça kökenli isim kullananlar ise 148 (%4,51) kişidir. Baba neslinde de oranlar aynı yöndedir. Baba neslinde Arapça kökenli isim kullanan kişi sayısı 1116 (%73,51), Türkçe kökenli isim kullanan kişi sayısı 231 (%15,22), Farsça kökenli isim kullanan kişi sayısı ise 64 (%4,22)'dür.

Arapça, Türkçe ve Farsça kökenli isimler kullanılarak yapılan iki veya üç isimli birleşik isimler bir arada hesaplandığında hem isim adedinde hem de bu isimleri kullanan kişi adedinde oldukça yüksek bir oran söz konusudur. 1574 tarihinde Zile Kaza'sında Arapça, Türkçe veya Farsça kökenli kelimelerle oluşturulmuş birleşik isimlerde durum şu şekilde özetlenebilir. Baba neslinde iki veya üç isimli birleşik isimlerin adedi 101 olup toplam isme oranı % 31,48'dir. Bu isimleri kullanan kişi sayısı 210, toplam kişiye oranı ise % 13,83'dür. Benzer tablo oğul neslinde de ortaya çıkmaktadır. Oğul neslinde birleşik isim sayısı 166 olup toplam isme oranı % 33,81'dir. Kişi ismi bağlamında 393 isim olup toplam kişi sayısına oranı % 11,96'dır (bkz. Tablo 3). Zile'ye yakın Artukabad Kazası'nda birleşik kökenli isim çeşitliliği

oranı %4, kişi adedinde ortalama %6 iken (Açıklık, 2003: 310) Kelkit Kazası'nda bu oran isim çeşitliliğinde ortalama %23, kişi adedinde ise %13 civarındadır. Bu bağlamda Kelkit Kazası'nda olduğu gibi Zile Kazası'nda da birleşik isim kullanma alışkanlığının yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3: 1574 Yılı Zile Kazası Oğul ve Baba Neslinde Birleşik İsimlerin Kökenleri
(A: Arapça; F: Farsça; T: Türkçe)

	Oğul Nesli				Baba Nesli			
	İSİM		KİŞİ		İSİM		KİŞİ	
	Aded	%	Aded	%	Aded	%	Aded	%
AA	50	10,18	96	2,92	40	12,46	80	5,27
TT	26	5,30	50	1,52	13	4,05	19	1,25
FF	5	1,02	16	0,49	4	1,25	4	0,26
FA	32	6,52	100	3,05	17	5,30	65	4,28
AT	30	6,11	72	2,19	10	3,12	13	0,86
FT	8	1,63	32	0,97	4	1,25	12	0,79
TA	8	1,63	20	0,61	11	3,43	15	0,99
TF	6	1,22	6	0,18	2	0,62	2	0,13
AF	1	0,20	1	0,03	0	0,00	0	0,00

En Çok Kullanılan İsimler

1574 yılında Zile Kazası'nda en çok kullanılan ilk yirmi erkek ismi ve kullanım oranları aşağıdaki tabloda verilmiştir (bkz. Tablo 4).

Tablo 4: 1574 Yılı Zile Kazası Oğul ve Baba Neslinde En Çok Kullanılan İsimler

	OĞUL NESLİ				BABA NESLİ			
			Kişi Sayısı	%			Kişi Sayısı	%
1	Mehmed	A	197	6,05	Mehmed	A	90	5,93
2	Ali	A	186	5,75	Ali	A	73	4,81
3	Mustafa	A	127	3,91	Ahmed	A	62	4,08
4	Hüseyin	A	125	3,85	Hüseyin	A	44	2,90
5	Ahmed	A	116	3,55	Hamza	A	42	2,77
6	Hasan	A	106	3,23	Mahmud	A	39	2,57
7	İbrahim	A	85	2,62	Hasan	A	36	2,37
8	Mahmud	A	75	2,31	Mustafa	A	35	2,31
9	Veli	A	73	2,25	Abdullah	A	34	2,24
10	Hızır	A	73	2,25	Yusuf	A	33	2,17
11	Hamza	A	59	1,80	İbrahim	A	31	2,04
12	Halil	A	51	1,55	Himmat	A	25	1,65
13	Yusuf	A	47	1,43	Musa	A	25	1,65
14	Şaban	A	41	1,25	Hızır	A	24	1,58
15	Musa	A	40	1,22	Halil	A	21	1,38
16	Balı	T	39	1,19	Veli	A	20	1,32
17	İlyas	A	38	1,16	Budak	T	18	1,18
18	Himmat	A	38	1,16	Yakub	A	17	1,12
19	Nebi	A	37	1,13	Seydi	A	17	1,12
20	Süleyman	A	34	1,04	İlyas	A	17	1,12

1574 yılında baba neslinde en çok kullanılan ilk on isimden sadece yedisi oğul neslinde ilk on içerisinde yer almıştır. Baba neslinde %2,77 oranıyla en fazla kullanılan Hamza ve % 2,24 oranıyla Abdullah isimleri oğul neslinde ilk on içerisinde bulunmamaktadır. Abdullah ismi oğul neslinde %0,40 kullanım oranı ile 52. sırada yer almıştır. Baba neslinde % 2,77 oranıyla 5.

sırada yer alan Hamza ismi ise oğul neslinde kullanım oranındaki düşüğe bağlı olarak % 1,80 ile 11. sırada yer almıştır. Oğul neslinde ilk on içerisinde yer alan İbrahim, Veli ve Hızır baba neslinde ilk on beş içerisinde yer almıştır. Baba neslinde ilk yirmi içerisinde bulunan 16 isim oğul neslinde de ilk yirmi içerisinde yer almıştır. Buna karşın Baba neslinde ilk yirmi içerisinde bulunan Abdullah, Budak, Yakub ve Seydi oğul neslinde ilk yirmi içerisinde bulunmamaktadır. Bu isimlerin yerine oğul neslinde ilk yirmide Şaban, Balı, Nebi ve Süleyman isimleri görülmektedir.

Oğul neslinde en fazla kullanılan ilk on isim nüfusun %35,77'si, baba neslinde en fazla kullanılan ilk on isim ise nüfusun %32,15'i tarafından kullanılmaktadır. Hem baba hem de oğul neslinde ilk on isim içerisinde yer alan yedi isim (Mehmed, Ali, Mustafa, Hüseyin, Ahmed, Hasan, ve Mahmud) baba neslinde nüfusun % 24,97, oğul neslinde ise nüfusun %28,65'i tarafından kullanılmaktadır. Buradan hareketle, 16. yüzyılda Zile Kazası'nda erkek nüfusun yaklaşık 1/4'üne bu yedi ismin verildiği söylenebilir. Bu durumun günümüzle de hemen hemen paralellik gösterdiği ifade edilebilir. Nitekim, günümüzde Zile Kazası'nda en çok kullanılan ilk yedi isim içerisinde 16. yüzyılda kullanılan Mahmud dışında Ali, Mustafa, Mehmet, Hüseyin, Ahmet ve Hasan vardır. 16. yüzyılda kullanılan Mahmud isminin yerini günümüzde Murat almıştır.⁸

Baba ve Oğul Adı Olarak Abdullah

Abdullah ismi baba neslinde %2,24 (34 kişi) oranı ile Zile Kazası'nda en fazla kullanılan 9. isim olduğu görülmektedir. Buna karşın oğul neslinde % 0,40 (13 kişi) oranı ile 52. sıradadır.

Mühtedilere yani din değiştirerek Müslüman olan kişilere baba adı olarak genelde Abdullah isminin verildiği bilinmektedir (Demir, 2009: 199-205). Kelkit Kazası'nın 16. yüzyıl tahrirleri incelendiğinde oğul neslinde Abdullah ismi en az tercih edilen isimlerin başında gelmesine karşın baba neslinde en fazla kullanılan isimlerde birinci sırada yer almıştır. Abdullah ismi Zile Kazası'nda Kelkit Kazası örneğinde (Demir, 2011: 157-159) olduğu gibi birinci sırada yer almasa da en çok kullanılan ilk on isim içerisinde bulunması dikkate değerdir. "Baba adı Abdullah olanların tamamı mühtedi olarak kabul edebilir mi?" Şayet ismin üzerinde yeni Müslüman olduğuna dair bir kayıt yoksa tamamını mühtedi olarak kabul etmek mümkün değildir.

Bütün Abdullah'ları mühtedi olarak kabul etmek doğru olmayacaksa da, Abdullah isminin oğul nesillerinde en az kullanılan isimlerden biri iken, baba nesillerinde birinci sırada yer alması düşündürücüdür. Hattı zatında özellikle doğu bölgesine ait tahrir defterlerinde bu tür sonuçların çıkması, bu meseleye ihtidadan farklı bir şekilde bakılması gerektiği izlenimini doğurmaktadır. Nitekim, günümüzde diğer bütün illerin aksine sadece Hakkari, Siirt, Batman ve Şırnak'ta en çok kullanılan ilk beş isim arasında Abdullah isminin bulunması dikkate değerdir.⁹

İkili İsimler ve Yeni Sonuçlar

1574 yılında oğul ve baba neslinde ikili isimlerde en fazla kullanılan sıfat konumundaki (Pir, Kara, Şah, Han, Mevlana, Hoca vs.) isimler Hacı, Pir, Şeyh, Şah, Fakih, Kulu ve Seydi'dir. Oğul neslinde ikili isimler için en fazla kullanılan kelime Pir'dir. Pir ile oluşturulmuş 132 kişi tarafından kullanılan 29 çeşit isim bulunmaktadır. Oğul neslinde en fazla kullanılan ikinci kelime Hacı'dır. Hacı ile oluşturulmuş isimleri kullanan kişi sayısı ise 51'dir (bkz. Tablo 5).

Tablo 5: 1574 Yılı Zile Kazası Oğul ve Baba Neslinde İkili İsimlerde En Çok Kullanılan Sıfatlar

	Baba Nesli		Oğul Nesli	
	İsim Sayısı	Kullanan Kişi	İsim Sayısı	Kullanan Kişi
Hacı	18	32	23	51

⁸ Bilgi edinme yasası çerçevesinde Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nden 10 Kasım 2011 tarihinde alınan "Zile İlçesi'nde En Fazla Kullanılan 100 Erkek İsmi" belgesi.

⁹ <http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/illerbazindaencokkullanankerkek-kadin.pdf>

Pir	16	72	29	132
Şeyh	9	16	4	6
Şah	5	9	9	33
Fakih	4	5	11	12
Kulu	4	4	12	26
Seydi	4	19	3	24

Baba neslinde ise ikili isimlerde en fazla tercih edilen sıfat Hacı'dır. Hacı ile oluşturulmuş 18 çeşit isim ve bu isimleri kullanan 32 kişi bulunmaktadır. Pir kelimesi ile oluşturulmuş 16 çeşit ismi kullanan kişi sayısı ise 72'dir. Bu isimleri Şeyh (9 çeşit isim, 16 kişi), Şah (5 çeşit isim, 9 kişi) ve Kulu (4 çeşit isim, 4 kişi) takip etmektedir.

Mehdi İlhan, özellikle Doğu Anadolu sancaklarına ait defterlerde Şiilerin veya Kızılbaşların kullandığı isimlere dikkat edilmesi gerektiğini ifade ederken, bu gibi isimlerin "Şah", "Ali", "Mehdi" ile "Abd", "Verdi" ve bazı diğer adların birleşiminden oluştuğunu söylemektedir (İlhan, 2006: 52). Zile Kazası isimlerine bakıldığında, bu tür isimlerin yoğun olarak kullandığı göze çarpmaktadır. Pir, Şah, gibi sıfatlarla birlikte kullanılan isimler oldukça fazladır.

1574 yılında ikili isimlerde sıfat konumundaki isimler yok sayıldığında oğul neslinde daha önceki hesaplamalarda ikinci sırada yer alan Ali isminin birinci sıraya çıktığı görülmektedir (bkz. Tablo 6). Baba neslinde ise her iki durumda da Ali en çok kullanılan ikinci isimdir. Hem Ali isminin yoğun kullanımı hem de oğul ve baba neslinde Ali ile birlikte oluşturulmuş isim çeşitliliğinin fazla olması, ayrıca Hasan, Hüseyin, Hızır, Himmet¹⁰ gibi isimlerinin en çok kullanılan isimler sıralamasında üst sıralarda yer alması bölgenin mezhep yapısı ile alakalı olmalıdır. Bu bağlamda, 1574 yılında Zile Kazası'nda kullanılan Hubyar, Aşur, Pir Sultan gibi isimler mezhepsel yapıya izafe edilebilir. Nitekim, günümüzde Zile'de en çok kullanılan erkek isminin Ali olması ve dördüncü sırada Hüseyin, yedinci sırada Hasan'ın bulunması bu bağlamda düşünülebilir.¹¹

Tablo 6: 1574 Yılı Zile Kazası Oğul ve Baba Neslinde Sıfat İsimlerin Kapsam Dışı Bırakılması ile Elde Edilen En Çok Kullanılan İsimler

OĞUL NESLİ					BABA NESLİ				
		Kişi Sayısı	Yeni değer	Yeni Sıralama			Kişi Sayısı	Yeni değer	Yeni Sıralama
1	Mehmed	197	209	2	1	Mehmed	90	102	3
2	Ali	186	236	1	2	Ali	73	103	2
3	Mustafa	127	129	4	3	Ahmed	62	111	1
4	Hüseyin	125	128	5	4	Hüseyin	44	49	5
5	Ahmed	116	168	3	5	Hamza	42	43	6
6	Hasan	106	123	6	6	Mahmud	39	40	7
7	İbrahim	85	88	8	7	Hasan	36	52	4
8	Mahmud	75	76	9	8	Mustafa	35	39	8
9	Veli	73	94	7	9	Abdullah	34	34	10
10	Hızır	73	78	10	10	Yusuf	33	34	11

¹⁰ İsimlerin alınmasında mezhebin de etkisi muhakkaktır. Nitekim Temettuat defterlerine göre 1840'lı yıllarda Sünnilerin yaşadığı Mucur'da en fazla kullanılan isimler Mehmed ve Ahmed iken, Hacıbektaş'ta Ali, Hasan ve Hüseyin adları daha yoğundur. Hacıbektaş'ta kayıtlı 191 isimden ilk beş isim Ali 22, Mehmet 18, Hasan 17, Hüseyin 14, Mustafa 14'dür. Bu beş isim Hacıbektaş'ta kullanılan isimlerin %44,5'ine denk gelmektedir. Ali isminin kullanım oranı %11,5, Hasan %8,9 ve Hüseyin %7,3'dür. Bkz. Havva Erdoğan (2005). "820 Numaralı Temettuat Defterine Göre Tanzimat'ın İlk Yıllarında Mucur ve Hacıbektaş'ın Demografik Yapısı ve Sosyal Durumu", *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 6, S. 1, s. 99.

¹¹ Bkz. Tablo 9: Bilgi edinme yasası çerçevesinde Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nden 10 Kasım 2011 tarihinde alınan "Zile İlçesi'nde En Fazla Kullanılan 100 Erkek İsmi" belgesi.

11	Hamza	59	60	11	11	İbrahim	31	31	12
12	Halil	51	52	12	12	Himmet	25	25	14
13	Yusuf	47	49	13	13	Musa	25	25	15
14	Şaban	41	42	14	14	Hızır	24	26	13
15	Musa	40	42	15	15	Halil	21	22	16
16	Balı	39	41	16	16	Veli	20	35	9
17	İlyas	38	40	17	17	Budak	18	20	17
18	Himmet	38	40	18	18	Yakub	17	17	19
19	Nebi	37	39	19	19	Seydi	17	17	20
20	Süleyman	34	34	20	20	İlyas	17	18	18

Türkçe Kökenli İsimler

İsimlerin kökenlerine göre 1574 yılında Türkçe kökenli isimler hem oğul hem de baba neslinde ikinci sırada yer almaktadır. 491 ismin yer aldığı oğul neslinde 135 isim (%27,49), 321 ismin bulunduğu baba neslinde 83 isim (%25,86) Türkçe kökenlidir. 1574 yılında oğul neslinde kayıtlı 3283 kişinin %14,05'i (461 kişi), baba neslinde kayıtlı 1518 kişinin ise %15,22'si (231 kişi) Türkçe isim kullanmaktadır.

1574 yılında Zile Kazasında en çok kullanılan ilk yirmi isim arasında oğul neslinde sadece 16. sırada yer alan Balı, baba neslinde ise 17. sırada yer alan Budak ismi bulunmaktadır. Sadece Türkçe kökenli isimlere baktığımızda hem baba neslinde hem de oğul neslinde ilk on içerisinde ortak yer alan Türkçe kökenli isimler Balı, Budak, Karaca ve Beyrek'tir (bkz. Tablo 7).

Tablo 7: 1574 Yılı Zile Kazası Oğul ve Baba Neslinde En Çok Kullanılan Türkçe Kökenli 20 İsim

OĞUL NESLİ				BABA NESLİ			
		Kullanan Kişi Sayısı	%			Kullanan Kişi Sayısı	%
1	Balı	39	1,19	1	Budak	18	1,18
2	Oruç	24	0,73	2	Çıracak	13	0,86
3	Budak	20	0,61	3	Balı	13	0,86
4	Satılmış	17	0,52	4	Karaca	10	0,65
5	Durmus	16	0,49	5	Bahşayış	8	0,51
6	Kubad	15	0,46	6	Aykud	8	0,51
7	Sevindik	15	0,46	7	Aydın	7	0,46
8	Kaya	15	0,46	8	Eyne Bey	7	0,46
9	Karaca	12	0,37	9	Beyrek	7	0,46
10	Beyrek	10	0,30	10	Menteşe	7	0,46
11	Menteşe	10	0,30	11	Kaya	7	0,46
12	Çıracak	10	0,30	12	Durmus	7	0,46
13	Er Kulu	9	0,27	13	Dede	6	0,40
14	Durak	9	0,27	14	Sevindik	6	0,40
15	Dede	9	0,27	15	Durak	5	0,32
16	Yol Kulu	8	0,24	16	Çelebi	4	0,25
17	Aydın	8	0,24	17	Durdu	4	0,25
18	Eyne Bey	8	0,24	18	Oruç	4	0,25
19	Tanrıvermiş	7	0,21	19	Ayvaz	3	0,19
20	Çalabverdi	7	0,21	20	Dedik	3	0,19

Zile Kazası'nda Çocuklara İsim Verme Geleneği

1574 yılında Zile Kazası'nda baba ismi olarak kaydedilmiş olan 1518 kişiden 21'i oğluya (%1,38), 191'i ise torunuya (% 12,58) aynı ismi taşımaktadır. Çocuğu doğmadan ölen

şahsın isminin çocuğa verilmesi günümüzde de halen devam eden bir gelenektir. Fakat, bazen şahısların yaşarken dahi çocuğuna kendi ismini verdiği görülmektedir. Dolayısıyla, oğluyla aynı ismi paylaşan 21 kişi için net bir yorum yapmak zordur. Fakat, çocuğa dede ismini vermek Anadolu'da halen yaşayan bir gelenektir. Bu bağlamda, yaklaşık % 13 oranı ile bu geleneğin 16. yüzyıl Zile'sinde yaygın bir şekilde yaşatılmış olduğu ifade edilebilir.

16. yüzyıl Zile Kazası'nda çocuklara isim verilirken kardeş isimleri arasındaki ahenge de dikkat edilmiştir. Bundan dolayıdır ki Ali isimli kişi bir oğluna Habil, diğer oğluna Kabil (TKGM.KKA.TD. 12: 142 b) ismini vermiştir. Benzer şekilde Hanzade-Şahzade (TKGM.KKA.TD. 12: 129 b), Şahkulu- Erkulu (TKGM.KKA.TD. 12: 136 b), Şahverdi-Hüdaverdi-Allahverdi (TKGM.KKA.TD. 12: 142 a), Çalabverdi-Allahverdi-Süphanverdi (TKGM.KKA.TD. 12: 129 b), Lütfullah-Nurullah-Nasrullah (TKGM.KKA.TD. 12: 127 b) şeklinde verilmiş kardeş isimlerine rastlamak mümkündür. Abdi isimli kişinin babasının adı Şehreçikmaz'dır (TKGM.KKA.TD. 12: 130 a). Budak isimli kişinin baba adı ise Serhoş Mustafa'dır (TKGM.KKA.TD. 12: 143 a).

Göç yada Göçeri ismi çocuğun göç sırasında doğmasına binaen verilmiş olabilir. Çocuğu vermesinden dolayı Allaha şükür için hepsi de aynı anlama gelen Çalabverdi, Hüdaverdi, Allahverdi, Süphanverdi, Hakverdi ve Tanrıvermiş çocuklara konulan başlıca isimlerdendir. Günümüzde dahi çocuğun doğduğu ayın ismini çocuğa verme geleneği devam etmektedir. Geçmişte bunun bir yansıması olarak Receb, Şaban, Ramazan isimlerini görmekteyiz. Bazen çocuklarımıza verdiğimiz isimler onlar için temennimizin bir ifadesidir. Örneğin, Bahadır, Alp, Korkmaz ismini koyarız yiğit olması için. Zile Kazası'nda rastladığımız Bilmiş, Korkmaz, Uzamış da bu temennilerin bir yansımasıdır aslında. Çocukların yaşaması için ise Dursun, Durmuş, Durak, Satılmış gibi isimler verilmiştir. Ayvaz, İvaz, Beyrek gibi isimler Orta Asya'dan Anadolu'ya taşıdığımız destanların dilden dile aktarıldığının ve çocuklara buradaki kahramanların isimleri verilerek yaşatıldığının bir göstergesidir. Çocuğun doğumuna çok sevinilmesinin isme yansıması ise Aydoğmuş, Gündoğmuş'tur.¹²

Sonuç

1574 tarihli tahrir defteri verilerine göre, 16. yüzyılda Zile Kazası'nda en çok Arapça kökenli isimler kullanılmaktaydı. Bunlar Mehmed, Ali, Mustafa, Hüseyin, Ahmed, Hasan, İbrahim, Mahmud gibi isimlerdir. Zile Kazası'nda en çok kullanılan ilk yirmi erkek isim arasında Türkçe kökenli olarak sadece baba neslinde Budak, oğul neslinde Balı ismi bulunmaktadır.

İkili isimlerde en fazla tercih edilen sıfat Pir'dir. Pir ile oluşturulmuş 29 çeşit isim bulunmaktadır. Bununla beraber gerek Ali isminin en çok kullanılan isim olması gerekse Hasan, Hüseyin, Hızır, Himmet gibi isimlerin en çok kullanılan isimler sıralamasında üst sıralarda yer alması bölgenin mezhep yapısı ile alakalı olmalıdır. Bu bağlamda, 1574 yılında Zile Kazası'nda kullanılan Hubyar, Aşur, Pir Sultan gibi isimler mezhepsel yapıya zafere edilebilir.

Günümüzde halen sürdürülen çocuğa dede ismini verme geleneğinin 16. yüzyıl Zile'sinde yaygın bir şekilde geçerli olduğu ve çocuklara isim verilirken kardeşler arasındaki isim ahengine de dikkat edildiği söylenebilir.

¹² Bu paragraftaki yazım formatı Yılmaz Kurt'un "Sivas Sancağı'nda Kişi Adları" adlı makalesinden alınmıştır, bkz. Yılmaz Kurt (1993). "Sivas Sancağı'nda Kişi Adları", OTAM, S. 4, s. 226-235.

Tablo 8: 1574 Yılı Zile Kazası Oğul ve Baba Neslinde Kullanılan İsimler

			Oğul Nesli		Baba Nesli					Oğul Nesli		Baba Nesli	
			Sayı	%	Sayı	%				Sayı	%	Sayı	%
1	Abbas	A	1	0,03	0	0,00	51	Aydın	T	8	0,24	7	0,46
2	Abdal	A	2	0,06	1	0,07	52	Aydın Fakih	TA	1	0,03	0	0,00
3	Abdi	A	13	0,40	6	0,40	53	Aydoğmuş	T	3	0,09	3	0,19
4	Abdul	A	1	0,03	2	0,13	54	Aykud	T	5	0,15	8	0,51
5	Abdulhamid	A	1	0,03	0	0,00	55	Ayvah	T	1	0,03	1	0,07
6	Abdullah	A	13	0,40	34	2,24	56	Ayvaz	T	0	0,00	3	0,19
7	Abdullatif	A	1	0,03	0	0,00	57	Ayvaz Kulu	T	1	0,03	0	0,00
8	Abdurrahim	A	1	0,03	0	0,00	58	Aziz	A	3	0,09	3	0,19
9	Abdurrahman	A	16	0,49	2	0,13	59	Aziz Eyüb	A	0	0,00	1	0,07
10	Abdülahad	A	1	0,03	0	0,00	60	Baba	T	0	0,00	1	0,07
11	Abdülcabbar	A	1	0,03	0	0,00	61	Baba Dede	T	1	0,03	0	0,00
12	Abdülfevzi	A	0	0,00	2	0,13	62	Bahaeddin	A	0	0,00	2	0,13
13	Abdülğani	A	1	0,03	0	0,00	63	Bahşayış	T	2	0,06	8	0,51
14	Abdülhalim	A	2	0,06	0	0,00	64	Bakiş	T	1	0,03	0	0,00
15	Abdülhan	A	1	0,03	0	0,00	65	Balı	T	39	1,19	13	0,86
16	Abdülkadir	A	1	0,03	1	0,07	66	Balı Dede	T	1	0,03	1	0,07
17	Abdülkerim	A	5	0,15	0	0,00	67	Balı Kulu	T	1	0,03	0	0,00
18	Abdülmeccid	A	0	0,00	1	0,07	68	Bayad	T	1	0,03	0	0,00
19	Abdülmuttalib	A	1	0,03	0	0,00	69	Bayazid	A	16	0,49	5	0,32
20	Abdülvahab	A	1	0,03	0	0,00	70	Bayram	A	20	0,61	9	0,60
21	Abdürrezzak	A	2	0,06	1	0,07	71	Bayram Bey	T	1	0,03	0	0,00
22	Acem	A	0	0,00	1	0,07	72	Bayram Dede	T	1	0,03	0	0,00
23	Adil	A	2	0,06	1	0,07	73	Bayram Hoca	TF	1	0,03	1	0,07
24	Adluhan	T	1	0,03	0	0,00	74	Bedir	A	1	0,03	0	0,00
25	Ağa	T	0	0,00	1	0,07	75	Bedreddin	A	1	0,03	1	0,07
26	Ağaca	T	0	0,00	1	0,07	76	Begiş	T	1	0,03	0	0,00
27	Ağca	T	1	0,03	0	0,00	77	Behram	F	2	0,06	1	0,07
28	Ahi	A	2	0,06	1	0,07	78	Behzad	F	1	0,03	0	0,00
29	Ahi Ali	A	1	0,03	0	0,00	79	Bekir	A	3	0,09	3	0,19
30	Ahmed	A	116	3,55	62	4,08	80	Bektaş	T	4	0,12	0	0,00
31	Akıncı	T	1	0,03	0	0,00	81	Bende	T	1	0,03	0	0,00
32	Ali	A	186	5,75	73	4,81	82	Bengi Yar	TF	1	0,03	0	0,00
33	Ali Bey	AT	2	0,06	0	0,00	83	Berdiman	T	1	0,03	0	0,00
34	Ali Fakih	A	0	0,00	2	0,13	84	Bestam	A	1	0,03	0	0,00
35	Ali Han	AT	1	0,03	1	0,07	85	Beşaret	A	0	0,00	1	0,07
36	Ali Koca	AT	0	0,00	1	0,07	86	Bey Arslan	T	1	0,03	0	0,00
37	Ali Kulu	AT	2	0,06	0	0,00	87	Beyli	T	2	0,06	1	0,07
38	Ali Yar	AF	1	0,03	0	0,00	88	Beyli Hoca	TF	0	0,00	1	0,07
39	Allah Kulu	AT	1	0,03	1	0,07	89	Beylik	T	1	0,03	0	0,00
40	Allahverdi	AT	15	0,46	0	0,00	90	Beyrek	T	10	0,30	7	0,46
41	Arduç	T	1	0,03	1	0,07	91	Beytimur	T	1	0,03	0	0,00
42	Arif	A	0	0,00	1	0,07	92	Bihtar	F	1	0,03	0	0,00
43	Arslan	T	3	0,09	1	0,07	93	Bibil	T	1	0,03	2	0,13
44	Arzuman	T	7	0,21	2	0,13	94	Bilmiş	T	2	0,06	2	0,13
45	Asayış	F	3	0,09	2	0,13	95	Birune	F	1	0,03	0	0,00
46	Asgar	A	1	0,03	0	0,00	96	Börekçi	T	1	0,03	1	0,07
47	Asılbey	T	1	0,03	0	0,00	97	Budak	T	20	0,61	18	1,18
48	Aşık	A	1	0,03	1	0,07	98	Bulgar	T	1	0,03	0	0,00
49	Aşur	A	1	0,03	0	0,00	99	Burhan	A	1	0,03	3	0,19
50	Ataullah	A	1	0,03	0	0,00	100	Bünyad	F	32	0,97	12	0,78
101	Cabi	A	2	0,06	1	0,07	151	Emir Hasan	A	1	0,03	4	0,25
102	Cafer	A	27	0,82	9	0,60	152	Emir Kulu	AT	1	0,03	0	0,00
103	Caniki	T	0	0,00	1	0,07	153	Emirhan	AT	1	0,03	0	0,00

104	Cihanşah	F	4	0,12	0	0,00	154	Emnik	A	0	0,00	1	0,07
105	Cuma	A	1	0,03	0	0,00	155	Emrullah	A	10	0,30	2	0,13
106	Cüneyd	A	2	0,06	1	0,07	156	Er Kulu	T	9	0,27	1	0,07
107	Çalabverdi	T	7	0,21	1	0,07	157	Erdivan	TF	1	0,03	0	0,00
108	Çalık	T	0	0,00	1	0,07	158	Erdoğan	T	1	0,03	0	0,00
109	Çanakçı	T	1	0,03	0	0,00	159	Erdoğdu	T	2	0,06	0	0,00
110	Çelebi	T	2	0,06	4	0,25	160	Erzani	TA	4	0,12	0	0,00
111	Çıracak	T	10	0,30	13	0,86	161	Erzin	T	0	0,00	1	0,07
112	Çoban	T	0	0,00	1	0,07	162	Esed	A	0	0,00	1	0,07
113	Danış	F	1	0,03	2	0,13	163	Esenli	T	1	0,03	1	0,07
114	Davud	A	10	0,30	5	0,32	164	Eslemen	T	1	0,03	0	0,00
115	Davuk Mustafa	TA	0	0,00	1	0,07	165	Eslemez	T	1	0,03	1	0,07
116	Dede	T	9	0,27	6	0,40	166	Eylik	T	4	0,12	1	0,07
117	Dede Balı	T	1	0,03	1	0,07	167	Eymir	T	0	0,00	1	0,07
118	Dedik	T	1	0,03	3	0,19	168	Eymir Hüseyin	TA	0	0,00	1	0,07
119	Deli Bey	T	1	0,03	0	0,00	169	Eyne	T	0	0,00	1	0,07
120	Demircü	T	2	0,06	0	0,00	170	Eyne Bey	T	8	0,24	7	0,46
121	Demkadem	FA	0	0,00	1	0,07	171	Eyne Hoca	TF	1	0,03	0	0,00
122	Derviş	F	3	0,09	0	0,00	172	Eynel	T	1	0,03	0	0,00
123	Derviş Hasan	FA	1	0,03	0	0,00	173	Fakih	A	0	0,00	2	0,13
124	Derviş Mehmed	FA	1	0,03	0	0,00	174	Faklı	A	0	0,00	1	0,07
125	Dıraz	F	0	0,00	1	0,07	175	Fazlı	A	1	0,03	0	0,00
126	Divane Ali	FA	1	0,03	0	0,00	176	Fazlullah	A	4	0,12	0	0,00
127	Dostan	F	1	0,03	0	0,00	177	Ferah	A	1	0,03	0	0,00
128	Dostluk	T	0	0,00	1	0,07	178	Ferhad	T	1	0,03	0	0,00
129	Dögür	T	0	0,00	1	0,07	179	Ferman	F	1	0,03	0	0,00
130	Dulkar	A	1	0,03	0	0,00	180	Ferruh	A	0	0,00	1	0,07
131	Dur Ali	TA	6	0,18	2	0,13	181	Ferruşad	A	1	0,03	1	0,07
132	Dur Çelebi	T	1	0,03	0	0,00	182	Ferruhzade	F	1	0,03	1	0,07
133	Dur Hasan	TA	5	0,15	2	0,13	183	Fethullah	A	1	0,03	1	0,07
134	Durak	T	9	0,27	5	0,32	184	Feyzullah	A	1	0,03	0	0,00
135	Durdu	T	6	0,18	4	0,25	185	Gaib	A	2	0,06	0	0,00
136	Durmus	T	16	0,49	7	0,46	186	Gazi Bey	AT	1	0,03	0	0,00
137	Dursun	T	5	0,15	0	0,00	187	Gedük	T	1	0,03	0	0,00
138	Ebu İshak	A	1	0,03	1	0,07	188	Geldi	T	1	0,03	0	0,00
139	Ebubekir	A	11	0,34	0	0,00	189	Göç	T	3	0,09	0	0,00
140	Ebulhayr	A	0	0,00	2	0,13	190	Göçeri	T	1	0,03	0	0,00
141	Ebulkasım	A	1	0,03	1	0,07	191	Gökçe	T	4	0,12	0	0,00
142	Edhem	A	9	0,27	1	0,07	192	Gülabi	F	7	0,21	3	0,19
143	Eğlence	T	1	0,03	0	0,00	193	Gülbeyi	T	1	0,03	1	0,07
144	Ehl-i İman	A	2	0,06	0	0,00	194	Gülgün	F	1	0,03	0	0,00
145	Ehlullah	A	1	0,03	0	0,00	195	Güllü	T	1	0,03	1	0,07
146	Elvan	A	2	0,06	3	0,19	196	Gündoğmuş	T	1	0,03	0	0,00
147	Emenlik	T	2	0,06	1	0,07	197	Güvendik	T	5	0,15	1	0,07
148	Emir	A	8	0,24	4	0,25	198	Habib	A	1	0,03	1	0,07
149	Emir Ahmed	A	1	0,03	2	0,13	199	Habil	A	4	0,12	1	0,07
150	Emir Ali	A	4	0,12	0	0,00	200	Hacı	A	8	0,24	9	0,60
201	Hacı Ahmed	A	13	0,40	9	0,60	251	Hayr	A	0	0,00	1	0,07
202	Hacı Ali	A	7	0,21	2	0,13	252	Hayran	A	1	0,03	0	0,00
203	Hacı Badi	A	0	0,00	1	0,07	253	Hayreddin	A	1	0,03	0	0,00
204	Hacı Bekir	A	0	0,00	2	0,13	254	Hayrullah	A	2	0,06	0	0,00
205	Hacı Bey	AT	0	0,00	3	0,19	255	Hızır	A	73	2,25	24	1,58
206	Hacı Cafer	A	4	0,12	0	0,00	256	Hızır Balı	AT	1	0,03	0	0,00
207	Hacı Dede	AT	3	0,09	0	0,00	257	Hızır Demircü	AT	1	0,03	0	0,00

208	Hacı Edhem	A	1	0,03	0	0,00	258	Hızır Fakih	A	1	0,03	0	0,00
209	Hacı Emir	A	0	0,00	1	0,07	259	Hızır Merzi	A	1	0,03	0	0,00
210	Hacı Emnüddin	A	0	0,00	1	0,07	260	Himmet	A	38	1,16	25	1,65
211	Hacı Halil	A	1	0,03	1	0,07	261	Himmet Fakih	A	1	0,03	0	0,00
212	Hacı Hamza	A	0	0,00	1	0,07	262	Himmet Abdal	A	1	0,03	0	0,00
213	Hacı Hasan	A	1	0,03	2	0,13	263	Hini	T	1	0,03	0	0,00
214	Hacı Hızır	A	1	0,03	2	0,13	264	Hoca	F	2	0,06	2	0,13
215	Hacı Hüseyin	A	1	0,03	1	0,07	265	Hoca Ali	FA	1	0,03	0	0,00
216	Hacı İbrahim	A	3	0,09	0	0,00	266	Hoca Ömer	FA	1	0,03	0	0,00
217	Hacı İlyas	A	1	0,03	1	0,07	267	Hoş	T	1	0,03	0	0,00
218	Hacı İvaz	A	1	0,03	0	0,00	268	Hoşkadem	FA	0	0,00	1	0,07
219	Hacı Kaya	AT	3	0,09	0	0,00	269	Hubyar	F	1	0,03	1	0,07
220	Hacı Mehmed	A	1	0,03	1	0,07	270	Hüdabil	FT	1	0,03	0	0,00
221	Hacı Mentşe	AT	1	0,03	0	0,00	271	Hüdaverdi	AT	16	0,49	2	0,13
222	Hacı Mihmad	A	1	0,03	0	0,00	272	Hüsam	A	1	0,03	0	0,00
223	Hacı Muharrem	A	1	0,03	0	0,00	273	Hüseyin	A	125	3,85	44	2,90
224	Hacı Mustafa	A	2	0,06	0	0,00	274	Hüseyin Fakih	F	0	0,00	1	0,07
225	Hacı Paşa	AT	1	0,03	0	0,00	275	Hüseyin Kadı	A	0	0,00	1	0,07
226	Hacı Receb	A	1	0,03	0	0,00	276	Hüseyin Şeyh	A	0	0,00	1	0,07
227	Hacı Rüstem	F	0	0,00	1	0,07	277	Hüsrev	F	1	0,03	0	0,00
228	Hacı Seydi	A	1	0,03	0	0,00	278	İbad	A	1	0,03	3	0,19
229	Hacı Şaban	A	1	0,03	0	0,00	279	İbadullah	A	2	0,06	0	0,00
230	Hacı Şeyh	A	0	0,00	1	0,07	280	İbrahim	A	85	2,62	31	2,04
231	Hacı Üveys	A	0	0,00	1	0,07	281	İdris	A	5	0,15	2	0,13
232	Hacı Yusuf	A	1	0,03	0	0,00	282	İlaldı	T	1	0,03	0	0,00
233	Hakverdi	T	1	0,03	0	0,00	283	İlyas	A	38	1,16	17	1,12
234	Halil	A	51	1,55	21	1,38	284	İlyas Merzi	A	1	0,03	0	0,00
235	Hamalı	AT	0	0,00	1	0,07	285	İmad	A	0	0,00	1	0,07
236	Hamdi	A	1	0,03	1	0,07	286	İmam Kulu	AT	4	0,12	1	0,07
237	Hamdullah	A	3	0,09	6	0,40	287	İmirze	F	0	0,00	1	0,07
238	Hamid	A	2	0,06	0	0,00	288	İsa	A	15	0,46	8	0,51
239	Hamza	A	59	1,80	42	2,77	289	İsfendiyar	A	0	0,00	1	0,07
240	Hamza Sofu	A	1	0,03	0	0,00	290	İshak	A	1	0,03	3	0,19
241	Han Kara	T	1	0,03	0	0,00	291	İskender	A	8	0,24	3	0,19
242	Han Kulu	T	1	0,03	0	0,00	292	İslam	A	3	0,09	3	0,19
243	Hanefi	A	2	0,06	0	0,00	293	İsmail	A	28	0,85	8	0,51
244	Hankılmaz	T	1	0,03	0	0,00	294	İsmail Dede	AT	1	0,03	0	0,00
245	Hanzade	TF	1	0,03	0	0,00	295	İsrail	A	4	0,12	4	0,25
246	Hasan	A	106	3,23	36	2,37	296	İvaz	A	3	0,09	2	0,13
247	Hasan Ali	A	0	0,00	2	0,13	297	İzzeddin	A	1	0,03	0	0,00
248	Hatib	A	0	0,00	1	0,07	298	Kabil	A	4	0,12	4	0,25
249	Haydar	A	9	0,27	5	0,32	299	Kadı Mustafa	A	0	0,00	1	0,07
250	Haydar Kulu	AT	1	0,03	0	0,00	300	Kadim Kulu	AT	1	0,03	0	0,00
301	Kadir Kulu	AT	3	0,09	1	0,07	351	Maksud	A	6	0,18	2	0,13
302	Kafi	A	1	0,03	0	0,00	352	Mansur	A	7	0,21	6	0,40
303	Kalem	A	2	0,06	0	0,00	353	Mariza	A	4	0,12	0	0,00
304	Kalender	F	8	0,24	0	0,00	354	Maruf	A	2	0,06	1	0,07
305	Kandal	T	1	0,03	0	0,00	355	Mecit	A	1	0,03	0	0,00
306	Kapan	T	1	0,03	0	0,00	356	Mecnun	A	0	0,00	1	0,07
307	Kara	T	4	0,12	2	0,13	357	Mehdi	A	7	0,21	0	0,00
308	Kara Ahmed	TA	0	0,00	1	0,07	358	Mehmed	A	197	6,05	90	5,93
309	Kara Ali	TA	0	0,00	3	0,19	359	Mehmed Asabi	A	1	0,03	0	0,00
310	Kara İhtiyar	TA	0	0,00	1	0,07	360	Mehmed Avcı	AT	1	0,03	0	0,00
311	Kara Yusuf	TA	0	0,00	1	0,07	361	Mehmed Şarki	A	1	0,03	0	0,00

312	Karaca	T	12	0,37	10	0,65	362	Melek Ahmed	A	1	0,03	0	0,00
313	Karah	T	0	0,00	1	0,07	363	Melek Ahmed	A	0	0,00	1	0,07
314	Karkın	T	1	0,03	0	0,00	364	Melik Arslan	AT	0	0,00	1	0,07
315	Kasım	A	15	0,46	8	0,51	365	Memi	T	3	0,09	0	0,00
316	Kaya	T	15	0,46	7	0,46	366	Mende	T	1	0,03	0	0,00
317	Kaya Kulu	T	1	0,03	0	0,00	367	Menteşe	T	10	0,30	7	0,46
318	Kazım	A	1	0,03	0	0,00	368	Mervan	A	1	0,03	0	0,00
319	Kemal	A	4	0,12	7	0,46	369	Mestan	F	3	0,09	2	0,13
320	Kemal Dede	AT	1	0,03	0	0,00	370	Mevlana Bilmiş	AT	1	0,03	0	0,00
321	Kemal Fakih	A	1	0,03	0	0,00	371	Mevlana Hacı Halife	A	1	0,03	0	0,00
322	Kerem	A	1	0,03	1	0,07	372	Mevlana Hasan	A	1	0,03	0	0,00
323	Kerim	A	4	0,12	0	0,00	373	Mevlana Mehmed	A	1	0,03	0	0,00
324	Kıdemlü	AT	1	0,03	0	0,00	374	Mevlana Muharrem	A	1	0,03	0	0,00
325	Kılağuz	T	1	0,03	2	0,13	375	Mevlana Muslihiddin	A	1	0,03	0	0,00
326	Kılıç	T	3	0,09	3	0,19	376	Mevlana Ulaş	AT	1	0,03	0	0,00
327	Kılıç Fakih	TA	0	0,00	1	0,07	377	Mezid	A	12	0,37	6	0,40
328	Koca	T	6	0,18	2	0,13	378	Mısır	A	1	0,03	0	0,00
329	Koca Büyük	T	1	0,03	0	0,00	379	Mihmad	A	10	0,30	3	0,19
330	Koç Ali	TA	1	0,03	0	0,00	380	Mihman	A	3	0,09	3	0,19
331	Koçu	T	3	0,09	1	0,07	381	Mirza	F	3	0,09	1	0,07
332	Korkmaz	T	1	0,03	0	0,00	382	Molla Ali	A	0	0,00	1	0,07
333	Köse	T	0	0,00	1	0,07	383	Muhammed	A	3	0,09	0	0,00
334	Köşker	F	0	0,00	1	0,07	384	Muharrem	A	19	0,58	4	0,25
335	Kubad	T	15	0,46	2	0,13	385	Muhtar	A	1	0,03	0	0,00
336	Kulu	T	7	0,21	2	0,13	386	Murad	A	15	0,46	10	0,65
337	Kulu Fakih	TA	1	0,03	0	0,00	387	Murtaza	A	1	0,03	0	0,00
338	Kulucan	T	1	0,03	0	0,00	388	Musa	A	40	1,22	25	1,65
339	Kuşad	T	2	0,06	0	0,00	389	Musa Fakih	A	2	0,06	0	0,00
340	Kutlu	T	1	0,03	0	0,00	390	Muslu	T	1	0,03	0	0,00
341	Kutlu Bey	T	3	0,09	0	0,00	391	Mustafa	A	127	3,91	35	2,31
342	Kutluk	T	0	0,00	1	0,07	392	Mustafa Fakih	A	0	0,00	1	0,07
343	Küçük	T	2	0,06	2	0,13	393	Muzaffer	A	2	0,06	0	0,00
344	Küçük Ali	TA	1	0,03	0	0,00	394	Mübarek	A	3	0,09	0	0,00
345	Kürd	T	1	0,03	0	0,00	395	Mühribe	A	1	0,03	0	0,00
346	Kürd Ali	TA	0	0,00	1	0,07	396	Mümin	A	1	0,03	1	0,07
347	Latif	A	1	0,03	0	0,00	397	Mürsel	A	0	0,00	1	0,07
348	Letafi	A	1	0,03	0	0,00	398	Mürüvvet	A	3	0,09	4	0,25
349	Lütfullah	A	4	0,12	4	0,25	399	Müslim	A	2	0,06	0	0,00
350	Mahmud	A	75	2,31	39	2,57	400	Müyesser	A	12	0,37	1	0,07
401	Nasib	A	3	0,09	1	0,07	451	Piri Sofu	FA	1	0,03	0	0,00
402	Nasrullah	A	1	0,03	1	0,07	452	Pirli	F	4	0,12	0	0,00
403	Nasuh	A	3	0,09	1	0,07	453	Pirnek	T	1	0,03	1	0,07
404	Nazar	A	7	0,21	5	0,32	454	Polad	T	1	0,03	1	0,07
405	Nebi	A	37	1,13	12	0,78	455	Ramazan	A	27	0,82	7	0,46
406	Nebi Fakih	A	1	0,03	0	0,00	456	Receb	A	26	0,79	7	0,46
407	Nuh Dede	AT	2	0,06	0	0,00	457	Resul	A	12	0,37	0	0,00
408	Nur Ali	A	1	0,03	0	0,00	458	Reyhan	A	1	0,03	0	0,00
409	Nureddin	A	1	0,03	0	0,00	459	Rıdvan	A	4	0,12	0	0,00
410	Nuri	A	1	0,03	0	0,00	460	Rüstem	F	1	0,03	1	0,07
411	Nurullah	A	7	0,21	2	0,13	461	Sadık	A	2	0,06	0	0,00
412	Nusret	A	5	0,15	1	0,07	462	Sadi	A	2	0,06	2	0,13

413	Oğul Bey	T	0	0,00	1	0,07	463	Sadullah	A	6	0,18	7	0,46
414	Oruç	T	24	0,73	4	0,25	464	Safi	A	8	0,24	2	0,13
415	Osman	A	29	0,88	7	0,46	465	Safi Fakih	A	0	0,00	1	0,07
416	Ödül	T	3	0,09	0	0,00	466	Salih	A	2	0,06	1	0,07
417	Ömer	A	20	0,61	8	0,51	467	Saliha	A	1	0,03	0	0,00
418	Öyük	T	0	0,00	1	0,07	468	Sarı	T	2	0,06	2	0,13
419	Perayi	F	1	0,03	0	0,00	469	Saru Hacı	TA	0	0,00	1	0,07
420	Pervane	F	1	0,03	0	0,00	470	Saruca	T	0	0,00	1	0,07
421	Pervende	F	5	0,15	3	0,19	471	Satılmış	T	17	0,52	3	0,19
422	Pir Ahmed	FA	8	0,24	8	0,51	472	Savdı Yar	TF	1	0,03	0	0,00
423	Pir Ali	FA	12	0,37	7	0,46	473	Sefer	A	4	0,12	0	0,00
424	Pir Ayan	FA	1	0,03	0	0,00	474	Selim	A	1	0,03	0	0,00
425	Pir Aziz	FA	1	0,03	1	0,07	475	Selman	A	1	0,03	1	0,07
426	Pir Budak	FT	2	0,06	2	0,13	476	Selvi	F	0	0,00	1	0,07
427	Pir Civan	F	5	0,15	0	0,00	477	Selyase	A	1	0,03	1	0,07
428	Pir Dede	FT	1	0,03	1	0,07	478	Sendel	F	0	0,00	1	0,07
429	Pir Gaib	FA	1	0,03	2	0,13	479	Senir	T	1	0,03	0	0,00
430	Pir Hasan	FA	5	0,15	6	0,40	480	Serhoş Mustafa	FA	0	0,00	1	0,07
431	Pir Hüseyin	FA	2	0,06	0	0,00	481	Server	F	0	0,00	1	0,07
432	Pir Kadem	FA	1	0,03	1	0,07	482	Sevanil	T	1	0,03	0	0,00
433	Pir Kalem	FA	2	0,06	0	0,00	483	Sevinç	T	1	0,03	0	0,00
434	Pir Kulu	FT	12	0,37	5	0,32	484	Sevindik	T	15	0,46	6	0,40
435	Pir Mahmud	FA	1	0,03	0	0,00	485	Seydi	A	29	0,88	17	1,12
436	Pir Mehmed	FA	6	0,18	8	0,51	486	Seydi Ahmed	A	18	0,55	13	0,86
437	Pir Nazar	FA	3	0,09	2	0,13	487	Seydi Ali	A	5	0,15	3	0,19
438	Pir Nebi	FA	1	0,03	0	0,00	488	Seydi Gazi	A	1	0,03	0	0,00
439	Pir Ömer	FA	2	0,06	0	0,00	489	Seydi Hasan	A	0	0,00	2	0,13
440	Pir Safa	FA	1	0,03	0	0,00	490	Seydi Mehmed	A	0	0,00	1	0,07
441	Pir Seydi	FA	1	0,03	0	0,00	491	Seyfeddin	A	0	0,00	1	0,07
442	Pir Sultan	FA	5	0,15	1	0,07	492	Seyfi	A	3	0,09	0	0,00
443	Pir Veli	FA	14	0,43	13	0,86	493	Seyyar Kulu	AT	1	0,03	0	0,00
444	Pir Yunus	FA	2	0,06	0	0,00	494	Sıddık	A	2	0,06	1	0,07
445	Pir Zade	F	5	0,15	0	0,00	495	Silmiş	T	0	0,00	1	0,07
446	Pirbende	F	4	0,12	1	0,07	496	Sinan Dede	AT	1	0,03	0	0,00
447	Pirdan	F	1	0,03	0	0,00	497	Sinan Fakih	A	1	0,03	0	0,00
448	Piri	F	28	0,85	13	0,86	498	Siyami	A	1	0,03	0	0,00
449	Piri Dede	FT	1	0,03	0	0,00	499	Sultan	A	1	0,03	0	0,00
450	Piri Fakih	FA	1	0,03	0	0,00	500	Süleyman	A	34	1,04	7	0,46
501	Süphan	A	6	0,18	0	0,00	551	Tura Hacı	TA	1	0,03	0	0,00
502	Süphanverdi	AT	2	0,06	0	0,00	552	Turahan	T	2	0,06	1	0,07
503	Şaban	A	41	1,25	11	0,71	553	Turaşah	T	0	0,00	1	0,07
504	Şadıman	A	5	0,15	0	0,00	554	Turfanda	T	1	0,03	0	0,00
505	Şadi	A	1	0,03	2	0,13	555	Turgud	T	2	0,06	3	0,19
506	Şah Ali	FA	3	0,09	2	0,13	556	Uğurlu	T	4	0,12	0	0,00
507	Şah Kulu	FT	12	0,37	4	0,25	557	Ulaş	T	1	0,03	0	0,00
508	Şah Mansur	FA	1	0,03	0	0,00	558	Ulu Bey	T	0	0,00	1	0,07
509	Şah Veli	FA	7	0,21	1	0,07	559	Uzamış	T	1	0,03	2	0,13
510	Şah Verdi	FT	2	0,06	0	0,00	560	Ümid	F	3	0,09	0	0,00
511	Şahbende	F	2	0,06	0	0,00	561	Ümmet	A	3	0,09	0	0,00
512	Şahnasur	FA	1	0,03	0	0,00	562	Ümmet Fakih	A	1	0,03	0	0,00
513	Şahzade	F	1	0,03	0	0,00	563	Ümran	A	2	0,06	1	0,07
514	Şakir	A	4	0,12	1	0,07	564	Üveys	A	5	0,15	4	0,25
515	Şehber Kulu	FT	1	0,03	0	0,00	565	Vakkas	A	0	0,00	2	0,13
516	Şehme	F	0	0,00	1	0,07	566	Veli	A	73	2,25	20	1,32

517	Şehreçkalmaz	T	0	0,00	1	0,07	567	Velid	A	5	0,15	0	0,00
518	Şehriman	F	2	0,06	0	0,00	568	Veliyüddin	A	1	0,03	2	0,13
519	Şehriyar	F	0	0,00	1	0,07	569	Yadigar	F	2	0,06	0	0,00
520	Şehruh	F	0	0,00	1	0,07	570	Yağbasdı	T	1	0,03	0	0,00
521	Şehsuvar	F	3	0,09	7	0,46	571	Yahya	A	18	0,55	12	0,78
522	Şehzade	F	0	0,00	1	0,07	572	Yakub	A	21	0,64	17	1,12
523	Şemseddin	A	1	0,03	0	0,00	573	Yandık	T	1	0,03	0	0,00
524	Şeref	A	1	0,03	0	0,00	574	Yar Ahmed	FA	11	0,34	8	0,51
525	Şerefeddin	A	1	0,03	0	0,00	575	Yar Ali	FA	0	0,00	2	0,13
526	Şeyh Ahmed	A	0	0,00	7	0,46	576	Yar Aziz	FA	1	0,03	0	0,00
527	Şeyh Ali	A	1	0,03	1	0,07	577	Yaralı	T	1	0,03	0	0,00
528	Şeyh Dede	AT	0	0,00	1	0,07	578	Yaraş	T	1	0,03	0	0,00
529	Şeyh Duran	AT	1	0,03	0	0,00	579	Yarcı	T	0	0,00	1	0,07
530	Şeyh Hasan	A	3	0,09	0	0,00	580	Yarlı	T	1	0,03	0	0,00
531	Şeyh Kemal	A	1	0,03	0	0,00	581	Yayla	T	1	0,03	0	0,00
532	Şeyh Mahmud	A	0	0,00	1	0,07	582	Yeni Dede	T	1	0,03	1	0,07
533	Şeyh Mehmed	A	0	0,00	2	0,13	583	Yetişmiş	T	1	0,03	1	0,07
534	Şeyh Nazar	A	0	0,00	1	0,07	584	Yol Kulu	T	8	0,24	1	0,07
535	Şeyh Paşa	A	0	0,00	1	0,07	585	Yola Geldi	T	1	0,03	0	0,00
536	Şeyh Veli	A	0	0,00	1	0,07	586	Yolu	T	1	0,03	0	0,00
537	Şeyhi	A	4	0,12	4	0,25	587	Yunus	A	11	0,34	6	0,40
538	Şirmerd	F	3	0,09	0	0,00	588	Yusuf	A	47	1,43	33	2,17
539	Şuayib	A	1	0,03	0	0,00	589	Yusuf Fakih	A	1	0,03	0	0,00
540	Şüca	A	1	0,03	0	0,00	590	Zekeriya	A	6	0,18	8	0,51
541	Şükruallah	A	1	0,03	0	0,00	591	Zelgi	T	1	0,03	0	0,00
542	Şükrü	A	0	0,00	1	0,07	592	Zeyneddin	A	1	0,03	0	0,00
543	Tahir	A	1	0,03	0	0,00	593	Zeynel	A	4	0,12	5	0,32
544	Tanrıvermiş	T	7	0,21	0	0,00							
545	Taramuş	T	1	0,03	2	0,13							
546	Taştemur	T	1	0,03	0	0,00							
547	Tayyib	A	0	0,00	3	0,19							
548	Timur	T	2	0,06	2	0,13							
549	Timurhan	T	1	0,03	0	0,00							
550	Tura Bey	T	0	0,00	1	0,07							

Tablo 9: Bilgi edinme yasası çerçevesinde Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nden 10 Kasım tarihinde alınan "Zile İlçesi'nde En Fazla Kullanılan 100 Erkek İsmi" İstatistiğine Göre En Fazla Kullanılan 20 Erkek İsmi

İsim	Kullanan Kişi Sayısı
Ali	3.358
Mustafa	2.850
Mehmet	2.711
Hüseyin	2.565
Ahmet	2.449
Murat	2.161
Hasan	1.985
Dursun	1.512
İsmail	1.477
İbrahim	1.378
Sadık	1.253
Ömer	952
Osman	938

Yusuf	867
Emre	818
Halil	792
Bekir	782
Abdullah	733
Haydar	723
Kadir	674
Cemal	673
Rıza	656
Uğur	628
Kemal	617
Muharrem	610
Fatih	597
Hakan	593
Metin	554
Salih	542
Burak	495

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi, TKGM.KKA.TD. 12.

Tetkik Eserler

AÇIKEL, Ali (2003). "Artukabad Kazasında Türk Kişi Adları (1455-1520). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 13, S. 2, s. 305-335.

ALKAYA, Ercan (2001). "Türkler'de Ad Verme Geleneği ve Kişi Adları", *Türk Kültürü*, S. 459, s. 442-448.

DEMİR, Alpaslan (2009). "Tahrir Defterlerine Göre 16. Yüzyılda İhtida Hareketleri", *Gazi Türkiyat*, S. 4, s. 199-205.

DEMİR, Alpaslan (2011). "XVI. Yüzyılda Kelkit Kazası'nda Şahıs Adları", *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6/1, s. 145-180.

ERDOĞAN, Havva (2005). "820 Numaralı Temettuât Defterine Göre Tanzimat'ın İlk Yıllarında Mucur ve Hacibektaş'ın Demografik Yapısı ve Sosyal Durumu", *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 6, S. 1, s. 95-102.

İLHAN, Mehdi (2006). "Mufassal Tahrir Defterlerindeki Adların Önemine Dair Bazı Örnekler", *A.Ü. DTCF Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. XXV, S. 40, s. 41-58.

KURT, Yılmaz (1991). "Adana Sancağı'nda Kişi Adları", *DTCF Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. XV, S. 26, s. 169-252.

KURT, Yılmaz (1993). "Sivas Sancağı'nda Kişi Adları", *OTAM*, S. 4, s. 223-289.

İnternet Sayfaları

<http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/1980-1990arasienocokkullanilan5erkekvekadınadi.pdf>

<http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/2006encokkullanilan5erkekvekadınadi.pdf>

<http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/illerbazındaencokkullanınerkek-kadın.pdf>

<http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/illerbazındaencokkullanınerkek-kadın.pdf>

<http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/illerbazındaencokkullanınerkek-kadın.pdf>

<http://www.nvi.gov.tr/Files/File/Istatistikler/Isimler/illerbazındaencokkullanınerkek-kadın.pdf>

<http://www.sadikkokoz.com/tr/mardin-sultan-seyh-mus-seyh-musa>